

Opinnäytetyö (AMK)

Bioanalytikkokoulutus

2021

Suvi Hyssälä & Kaisa Vahanne

KYSELY TURUN KAUPUNGIN LIIKUNTAPALVELUIDEN ASIAKKAILLE

–yksityisten laboratoriopalveluiden käytöstä

Suvi Hyssälä & Kaisa Vahanne

Kysely Turun kaupungin liikuntapalveluiden asiakkaille

- yksityisten laboratoriopalveluiden käytöstä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää Turun ammattikorkeakoulun bioanalytiikkakoulutuksen palvelulaboratorion toimintaa siten, että sillä on edellytykset toimia osana yksityistä terveydenhuoltoa ja edistää siten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyönä Turun kaupungin liikuntapalveluiden kanssa.

Opinnäytetyössä tehtiin Webropol-kysely Turun kaupungin liikuntapalveluiden käyttäjille. Kyselyn avulla haluttiin löytää asiakasryhmä, joka on kiinnostunut käyttämään yksityisen laboratorion palveluita oman terveydentilan seurannassa. Kyselyn tulosten avulla on mahdollista kohdentaa palvelulaboratorion markkinointia sekä olla mukana edistämässä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi yhteenveto kyselyn tuloksista.

Kyselyn perusteella parhaaksi kohderyhmäksi muodostui yli 65-vuotiaat seniorirannekkeen käyttäjät. Kysely avulla saatiin myös selville, että erilaiset laboratoriotutkimuksiin liittyvät teemapäivät kiinnostivat vastaajia. Myös ne vastaajat, jotka eivät olleet halukkaita käyttämään laboratorion palveluita omakustanteisesti, olivat kiinnostuneita teemapäivistä.

Asiasanat:

bioanalytiikko, terveyden edistäminen, terveyden lukutaito, kyselytutkimus, kaupalliset laboratoriopalvelut.

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Biomedical Laboratory Science programme

2021 | 33 pages, 4 pages in appendices

Suvi Hyssälä & Kaisa Vahanne

A Survey for the customers of The Sport Services of Turku City

- On The Use of Commercial Laboratory Services

The objective of this thesis is to develop the services of The Turku University of Applied Sciences service laboratory so that it will have the abilities to function as a part of commercial healthcare services and to promote health and wellbeing of the people.

A survey was sent to the customers of the Sport Services of Turku city. The objective of the survey was to designate a customer group, that would be willing to use commercial laboratory services and to spread information of the Turku University of Applied Sciences service laboratory. The results of the survey are the main part of this thesis.

Based on the results of the survey the target group for marketing is people over the age of 65. Most of the respondent were interested in events on the interpretation of different laboratory tests. This also included those respondents that were not interested in commercial laboratory services.

Keywords:

Biomedical Laboratory Scientist, Health Promotion, Health Literacy, Survey, Commercial Laboratory Services.

Sisältö

1 JOHDANTO	6
2 YKSITYISET LABORATORIOPALVELUT	7
2.1 Turun ammattikorkeakoulun bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratorio	8
2.2 Bioanalyttikko-opiskelija	9
3 TERVEYDEN EDISTÄMINEN	11
3.1 Laboratoriotutkimusaiheiset teemapäivät	12
3.2 Ikääntyvien terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen	12
4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS	14
5 OPINNÄYTETYÖN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS	15
5.1 Opinnäytetyön metodologiset ja eettiset lähtökohdat	15
5.2 Kyselyn kohderyhmä	15
5.3 Kyselylomakkeen laatiminen	16
6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	18
6.1 Mahdolliset asiakkaat	25
6.2 Teemapäivät	25
6.3 Kohderyhmänä 65-vuotta täyttäneet	26
7 POHDINTA	28
LÄHTEET	30

Liitteet

Liite 1. Kysely

Taulukot

Taulukko 1. Sukupuoli.....	18
Taulukko 2. Ikä.....	19
Taulukko 3. Mitä Turun kaupungin liikuntapalveluita käytät?	20
Taulukko 4. Oletko kuluneen 12kk aikana käynyt laboratoriossa verikokeessa?	21
Taulukko 5. Oletko koskaan käynyt verikokeessa ilman lääkärin lähetettä?	21
Taulukko 6. Millaisista laboratoriopalveluista koet hyötyväsi terveytesi tai toimintakykysi kannalta?	22
Taulukko 7. Olisitko valmis käyttämään yksityisiä laboratoriopalveluita omakustanteisesti?	23
Taulukko 8. Valitse seuraavista ne, joista olisit kiinnostunut.	24
Taulukko 9. Haluaisitko saada lisätietoa Turun ammattikorkeakoulun laboratorion toiminnasta?	24

1 JOHDANTO

Turun ammattikorkeakoulussa toimii laillistettu peruslaboratoriopalveluja tarjoava bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratorio (Turku AMK 2021; Valvira 2021; Laki yksityisestä terveydenhuollosta 152/1990). Bioanalytikkokoulutuksen tarkoituksena on kouluttaa bioanalytikko-opiskelijoista oman alansa ammattilaisia. Laboratoriopalvelujen tuottaminen omassa palvelulaboratoriossa opettaa opiskelijoille laboratorioalan keskeisiä taitoja ja valmistaa opiskelijoita tulevaisuuden työelämään. (Turun AMK 2021)

Terveyden edistäminen on merkittävä osa kansanterveystyötä ja kuntalain mukaan kunnan tulisi edistää kuntalaisten hyvinvointia (STM 2019). Toteuttaakseen tätä lakia Turun kaupungin liikuntapalvelut järjestää harrastustoimintaa erilaisille ryhmille ja tarjoaa kuntalaisilleen erilaisia liikuntapalveluita. (Turun kaupunki 2020). Tässä opinnäytetyössä tehtiin kysely yksityisistä laboratoriopalveluista liikunnasta ja terveydestään kiinnostuneille Turun kaupungin liikuntapalveluiden asiakkaille. Kyselyyn vastaajien joukosta oli tarkoitus löytää kohderyhmä, jolle kohdentaa palvelulaboratorion markkinointia ja palveluja. Tarkoitus on kyselyn avulla levittää myös tietoa Turun ammattikorkeakoulun palvelulaboratoriosta. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi yhteenveto kyselyn tuloksista ja johtopäätöksistä.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratorion toimintaa ja palveluja vastaamaan asiakkaiden tarpeita. Johtopäätöksissä esitämme muutamia konkreettisia ehdotuksia toiminnan ja palvelujen kehittämiseksi. Kehittämällä toimintaa ja vastaamalla asiakkaiden tarpeisiin bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratoriolla on edellytykset toimia yksityisenä laboratoriopalveluiden tarjoajana nyt ja tulevaisuudessa sekä olla omalta osaltaan mukana edistämässä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Toiminnan kehittämisellä varmistetaan, että bioanalytikko-opiskelijat voivat myös jatkossa kehittää, syventää ja soveltaa omaa osaamistaan toimivassa palvelulaboratoriossa.

Tässä opinnäytetyössä Turun ammattikorkeakoulun bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratoriosta käytetään tämän jälkeen nimitystä palvelulaboratorio ja Turun kaupungin liikuntapalveluista nimitystä liikuntapalvelut.

2 YKSITYISET LABORATORIOPALVELUT

Laboratorion voi määritellä eri tavoin. Yhdistyneiden kansakuntien (YK) huumausaine- ja rikosasioiden toimiston laboratorion ja tieteen osa teki Wienissä vuonna 2009 yhteenvedon termeistä, jotka liittyvät laboratoriopalveluihin sekä niiden laatuun. Kyseisen määritelmän mukaan laboratorio on tila, jossa analyysit suorittavat pätevät henkilöt ja asianmukaiset laitteet (UNODC 2009). Kliinisen laboratorion tehtävänä on tuottaa tietoa terveydentilan toteamiseksi (Hotus 2021). Suomessa laboratoriolla tulee olla viranomaisen myöntämä lupa toimia palveluiden tuottajana. Luvan avulla varmistetaan, että laboratoriolla on edellytys toimia potilas- ja asiakasturvallisesti (Valvira 2021).

Laboratoriopalveluprosessi on jaettu kolmeen eri vaiheeseen: preanalyttinen vaihe, analyttinen vaihe ja postanalyttinen vaihe. Preanalyttiseen vaiheeseen kuuluu mm. potilaan ohjaus, näytteenotto, näytteiden käsittely ja säilytys sekä dokumentointi. Analyttinen vaihe koostuu näytteille tehtävien tutkimusten suorittamisesta laboratorion laatuvaatimuksia noudattaen. Postanalyttiseen vaiheeseen kuuluu analysoinnin jälkeiset toimenpiteet, kuten tulosten luotettavuuden arvioiminen ja tulosten vastaaminen potilaalle. (Matikainen ym. 2010)

Tutkimuspyynnön eli lähetteen tekeminen on osa preanalytiikkaa ja sen tekee yleensä lääkäri. Yksityisessä laboratoriossa lähetettä ei välttämättä tarvita, vaan asiakas voi itse valita, mitä tutkimuksia hän haluaa itsestään otettavan ja tutkimusten tulokset ilmoitetaan suoraan potilaalle. Ilman tutkimuspyyntöä tehtävästä laboratoriotutkimuksesta ei Suomessa saa Kela-korvausta, vaan se tulee kustantaa itse (Kela 2021). Suomessa ja maailmalla terveydenhuollon menot kasvavat jatkuvasti (WHO 2020, Eurostat 2021, SVT 2021). Suomessa yksityinen terveydenhuolto täydentää kunnan järjestämää julkista terveydenhuoltoa ja yksityiset palveluntuottajat voivat myydä palvelujaan kunnille tai suoraan asiakkaille. (EU-terveydenhuolto 2021) Turun liikuntapalveluille tehdyssä kyselyssä yksityisiä laboratoriopalveluita määriteltiin termeillä **omakustanteisesti** sekä **ilman lääkärin lähetettä**.

Laboratoriotulosten vastaaminen on oleellinen osa postanalytiikkaa. Laboratoriotulokset eivät täytä tarkoitustaan, jos asiakkailla on vaikeuksia ymmärtää tulosta. Laboratoriopalveluissa laboratoriokokeiden tulos on tuote, josta asiakas maksaa. Laboratoriotulosten ymmärtäminen on usein asiakkaalle vaikeaa, koska ymmärtääkseen

tulosta, asiakkaalla pitäisi olla tietoa lääketieteellisestä termistöstä (Zhang ym. 2019). Zhangin ym. (2019) päätelmien mukaan on välttämätöntä, että asiakkaille tarjotaan enemmän hyödyllistä tietoa laboratoriovastausten yhteydessä. Tiedon tulisi olla sellaista, jota asiakkaat voivat käyttää hyödykseen tulkitessaan omia vastauksiaan sähköisissä järjestelmissä. Sähköisissä järjestelmissä voi esimerkiksi tarjota lisätietoa asiakkaille luotettavien potilasystävällisten tietolinkkien muodossa. Linkit voivat viedä sivuille, jossa on helposti ymmärrettävää lisätietoa laboratoriotutkimuksista, -tuloksista sekä yleisimmistä sairauksista ja niiden hoitosuosituksista.

2.1 Turun ammattikorkeakoulun bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratorio

Turun ammattikorkeakoulussa toimii bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratorio, joka on osa Turun ammattikorkeakoulu Oy:n AVI:n laillistamaa laboratoriotoimintaa (Turku AMK 2021; Valvira 2021; Laki yksityisestä terveydenhuollosta 152/1990). Suomessa laboratoriolla tulee olla viranomaisen myöntämä lupa toimia palveluiden tuottajana, jonka avulla varmistetaan, että laboratoriolla on edellytys toimia potilas- ja asiakasturvallisesti (Valvira 2021).

Turun ammattikorkeakoulun bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratorion toiminta on järjestetty siten, että se ottaa toiminnassaan huomioon laboratorioille määrätyt kriteerit, kuten potilasturvallisuuden ja potilaan yksityisyyden suojan. Laboratorion johtajana toimii laillistettu laboratoriohoitaja, joka on pääasiallisesti vastuussa laboratorion toiminnasta ja työntekijöinä toimii bioanalytikko-opiskelijat. (TUASLab omavalvontasuunnitelma 2021)

Turun ammattikorkeakoulun bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratorion laboratoriopalveluihin kuuluu koko laboratorioprosessi ja asiakkaan on mahdollista tilata palvelulaboratorion tarjoamista tutkimuksista itselleen haluamansa ilman lääkärin määräämää lähetettä. Tuottamalla itse näytteenotto- ja analyysipalveluja erilaisille asiakasryhmille opiskelijoilla on ainutlaatuinen mahdollisuus oppia käytännössä työelämässä tarvittavia taitoja ja samalla osallistua kunnassa järjestettävään terveydenhuoltoon itsenäisinä toimijoina. Erilaiset projektit ja erilaisten tapahtumapäivien järjestäminen ovat myös osa koulutusta. Niiden kautta bioanalytikko-opiskelijat voivat myös kehittää, syventää ja soveltaa omaa osaamistaan (Korvela M. & Tuominen R. 2021).

Vuonna 2020 tehdyssä palvelulaboratorion kehittämis- ja tuotteistamissuunnitelmassa todetaan, että laboratorion verkkosivut, ajanvaraus sekä vastausjärjestelmä eivät ole nykyasiakkaiden vaatimalla tasolla (Liewendahl ym. 2020). Terveysteknologia ja sen sovellukset kehittyvät jatkuvasti (Stenholm S. 2019, Nader R. ym. 2015). Sähköinen potilastietojärjestelmä lisää potilasturvallisuutta, tehokkuutta ja edistää potilaan mahdollisuuksia saada tietoa omasta terveystiedoistaan (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 159/2007).

2.2 Bioanalyttikko-opiskelija

Bioanalyttikko toimii terveydenhuollossa näytteenoton ja laboratoriotutkimusprosessin asiantuntijana ja tekee yhteistyötä muiden terveydenhuollon ammattiryhmien kanssa (TUASLab 2021). Terveystieteiden lain mukaan kunnan tulee varmistaa kunnassa toimiva terveydenhuolto ja huolehtia, että terveydenhuollon palveluissa on käytettävissä riittävästi terveydenhuollon ammattilaisia (Terveystieteiden laki 1326/2010). Turun ammattikorkeakoulun bioanalyttikkokoulutuksen tarkoituksena on vastata tähän tarpeeseen ja kouluttaa bioanalyttikko-opiskelijoista oman alansa ammattilaisia työelämän tarpeisiin (TUASLab 2021).

Bioanalyttikoiden tulee osata ohjata muuta terveydenhuollon henkilöstöä laboratoriotutkimuksiin liittyvissä asioissa, toimia laadukkaasti näytteiden otossa, sekä vastata omalta osaltaan laboratoriotutkimusten luotettavuudesta (Bioanalyttikkoliitto 2021; Hotus 2021). Tiede ja tutkimus kehittyä ja muuttuu jatkuvasti ja terveysteknologian nopea kehitys vaativat bioanalyttikolta ammattitaitoa (Quittineh M. ym. 2020). Eric Topol totesi jo vuonna 2015 Clinical Chemistry julkaisussa, että laboratoriolääketiede tulee käymään läpi historiansa suurimman ”ravistelun” seuraavan vuosikymmenen aikana ”keskuslaboratorioista mobiililaboratorioihin” (Topol E. ym. 2015). Tämä kehitys on ollut nähtävissä myös Suomessa.

Laboratorioiden rooli on muuttunut ja muuttuu edelleen automaation kehityksen myötä. Analysoijat tulevat korvaamaan suurimman osan käsin tehtävästä työstä ja analysoijoiden lisääntyessä on keskityttävä entistä paremmin esimerkiksi laaduntarkkailuun. Suoraan asiakkaille suunnatut testit tulevat myös lisääntymään, jolloin potilaiden ja asiakkaiden neuvonnan tärkeys korostuu entisestään luotettavien tulosten saavuttamiseksi. (Ceriotti 2018). Nämä ovat tulevaisuuden työelämän haasteita,

jotka vaativat bioanalytikoilta ymmärrystä ja jatkuvaa uuden tiedon omaksumista (Quittineh M. ym. 2020).

3 TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Terveyden edistäminen on kansainvälistä yhteistyötä erilaisten kansainvälisten järjestöjen, eri maiden hallitusten sekä paikallisyhteisöjen välillä ja sillä on oma paikkansa Suomen lainsäädännössä (Kuntaliitto 2017; STM 2019; WHO 2021). Terveyttä edistävällä toiminnalla pyritään vaikuttamaan ihmisen hyvinvoinnin taustatekijöihin kuten elintapoihin ja elämänhallintaan, mutta myös elinoloihin ja elinympäristöön sekä palvelujen toimivuuteen ja saatavuuteen (Kuntaliitto 2017). Ensimmäinen terveyden edistämistä käsittelevä kansainvälinen konferenssi pidettiin Ottawassa vuonna 1986, joka toimi alkusysäyksenä yhteistyölle, jonka tavoitteena oli "Terveyttä kaikille" vuoteen 2000 mennessä ja sen jälkeen. (WHO 2021)

Terveyttä edistävän toiminnan tarkoituksena on vaikuttaa tietoisesti terveyteen ja hyvinvointiin erilaisin keinoin ja sen tavoitteina on terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, terveyserojen vähentäminen eri väestöryhmien välillä, sekä ihmisten terveysongelmien vähentäminen ennalta ehkäisevästi (Kuntaliitto 2017). Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan se on yksi kuntien perustehtävistä (STM 2021). Osana tätä kunnassa tehtävää edistämistyötä Turun kaupunki järjestää kuntalaisille mahdollisuuksia harrastaa monipuolista liikuntaa (Turun kaupunki 2020).

Internetin yleistyttyä ihmiset ovat yhä enemmän tietoisia terveyteensä vaikuttavista tekijöistä ja ovat usein kiinnostuneita niistä (Tolan N. 2020). Laboratoriopalveluiden tarkoitus on tuottaa laboratoriotutkimusten avulla ajantasaista tietoa elimistön tilasta (Matikainen ym. 2010). Laboratoriotutkimusten tulokset kertovat numeerista tietoa ihmisen terveydentilasta. Tämä tieto voi auttaa kuntalaisia seuraamaan omaa terveyttään sekä tekemään elämässään terveyttä edistäviä toimenpiteitä.

Terveyden lukutaito (health literacy) tarkoittaa ihmisen kykyä löytää, ymmärtää, hyödyntää ja arvioida terveyteensä liittyvää tietoa (Eronen ym. 2018). Terveyden lukutaito on osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä (WHO 1998). Tutkimusten mukaan laboratoriotulokset ovat usein vaikeasti ymmärrettävää terveystietoa (Zhang ym. 2019; Tolan N. 2020). Zhang ym. (2019) mukaan laboratoriotulosten tulkitseminen on erityisen haastavaa, koska numeerisen arvon merkitys jää ymmärtämättä, tutkimusnimikkeet ovat vaikeaselkoisia ja epänormaaleiden veriarvojen syyt, oireet ja seuraukset eivät ole potilaalla tiedossa. On tutkittu, että jopa 50 % laboratorion asiakkaista ei pysty sanomaan onko hänen laboratoriotuloksensa normaalin rajoissa.

Vaikka prosessissa olisi ollut mukana terveydenhuollon ammattilainen 34 % asiakkaista ei siitä huolimatta ymmärrä tulosta. (Tolan N. 2020). Bioanalytiikko on laboratoriotutkimusten asiantuntija, jonka tehtävänä on neuvoa muita laboratoriotutkimuksiin liittyvissä asioissa (Bioanalytikkoliitto 2021). Erilaisten yritystapahtumien kautta bioanalytiikko-opiskelijoiden on mahdollista edistää asiakkaiden terveydenlukutaitoa laboratoriotutkimusten osalta.

3.1 Laboratoriotutkimusaiheiset teemapäivät

Erilaiset tapahtumat voivat olla osa yrityksen liiketoimintaa. Tapahtumien tarkoituksena on syventää asiakassuhdetta, edistää palveluiden myyntiä ja vahvistaa yrityksen brändiä. Onnistuneessa tapahtumassa sekä asiakas, että yritys saavat siitä mitä haluavat (Catani 2017). Yritystapahtumia on monia erilaisia. Tässä opinnäytetyössä tapahtumalla tarkoitetaan esimerkiksi yritysysteistyötapahtumia, joissa yhteistyössä tuotetaan sellaista sisältöä, joista asiakkaat saavat itselleen hyötyä ja lisäarvoa ja samalla saadaan markkinoitua omia palveluita (Catani 2017). Tässä opinnäytetyössä yritystapahtumalla tarkoitetaan teemapäivää, joka on bioanalytiikko-opiskelijoiden järjestämä terveyteen tai laboratoriotutkimuksiin liittyvä tapahtuma, jossa on mahdollisuus näytteenottoon. Teemapäivien lisäksi yritystapahtumalla tarkoitetaan myös webinaaria eli verkossa järjestettävää virtuaalista terveysaiheista seminaaria, johon ihmiset voivat osallistua omalta tietokoneeltaan.

3.2 Ikääntyvien terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen

Euroopan maiden joukossa Suomi on väestön ikääntymisen kärkipäässä (Eurostat 2021). Suomessa oli vuoden 2019 lopussa 874 314 vähintään 70 vuotta täyttäneitä. 65-vuotta täyttäneitä oli 1 231 274. Vuoden 2020 lopussa 65-vuotta täyttäneiden osuus koko väestöstä oli 19,9 %. (SVT 2021)

Väestön ikääntyessä on tärkeää panostaa ikääntyvien terveyteen ja hyvinvointiin. Eläkkeelle siirryttäessä ihminen ei kuulu enää työterveyden piiriin ja eläkeläiset siirtyvät käyttämään julkista ja yksityistä terveydenhuoltoa. Tutkimuksen mukaan eläköitymisen yhteydessä myös monet myönteiset asiat elintavoissa lisääntyvät ja eläköityminen voi olla hyvä ajankohta elämäntapamuutoksen tekemiseen. (Stenholm S. 2019). Bioanalytiikan palvelulaboratorio on edullinen laboratorio ja sinne on helppo tulla myös

ilman lääkärin lähetettä. Sen tarjoamat laboratoriopalvelut ja teemapäivät voivat omalta osaltaan tukea eläkeiässä olevien terveyttä ja hyvinvointia.

Turun liikuntapalvelut järjestää iäkkäille monenlaista liikuntaa ja yli 65-vuoden ikä oikeuttaa Turussa seniorirannekkeeseen, jolla pääsee esimerkiksi kaupungin uimahalleihin sekä kuntosaleille (Turku kaupunki 2021). Liikunta on erityisen tärkeää iäkkäiden ihmisten toimintakyvyn ylläpidossa ja sillä on iso merkitys myös pitkäaikaissairauksien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa. Monipuolinen liikunta auttaa vahvistamaan lihaskuntoa, hengitys- ja verenkiertoelimistön kuntoa, nivelten liikkuvuutta ja tasapainoa, joka on erityisen tärkeää toimintakyvyn säilymisen kannalta. Liikuntaharjoittelulla voidaan hidastaa osteoporoosin etenemistä ja voimakastehoisella liikunnalla voidaan jopa lisätä iäkkäänkin ihmisen luuntiheyttä. (Savela ym. 2015.)

4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää bioanalytikkokoulutuksen palvelulaboratorion toimintaa ja palveluja vastaamaan asiakkaiden tarpeita. Vastaamalla asiakkaiden tarpeisiin palvelulaboratoriolla on edellytykset toimia yksityisenä laboratoriopalveluiden tarjoajana ja olla omalta osaltaan mukana edistämässä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Toiminnan kehittämällä varmistetaan, että bioanalytikko-opiskelijat voivat myös jatkossa kehittää, syventää ja soveltaa omaa osaamistaan toimivassa palvelulaboratoriossa.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tehdä kysely yksityisistä laboratoriopalveluista liikunnasta ja terveydestään kiinnostuneille Turun kaupungin liikuntapalveluiden asiakkaille. Kyselyyn vastaajien joukosta haluttiin löytää kohderyhmä, jolle kohdentaa palvelulaboratorion markkinointia ja palveluja. Tarkoitus on kyselyn avulla myös lisätä tietoisuutta Turun ammattikorkeakoulun palvelulaboratoriosta.

5 OPINNÄYTETYÖN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

5.1 Opinnäytetyön metodologiset ja eettiset lähtökohdat

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka toimeksiantaja on Turun ammattikorkeakoulu. Toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena syntyy tuotos, joka voi olla esimerkiksi malli, opas, esite tai perehdytyskansio (Salonen 2013). Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyy yhteenveto Turun kaupungin liikuntapalveluiden asiakkaille tehdyn kyselyn tuloksista. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotokseen johtavaa kehitystyötä tehdään vuorovaikutuksessa erilaisten toimijoiden kanssa (Salonen 2013). Tätä opinnäytetyötä edistettiin palvelulaboratorion toiminnasta vastaavien opettajien kanssa, mutta kysely laadittiin tiiviissä yhteistyössä Turun liikuntapalveluiden kanssa. Kyselyn tulosten avulla Turun ammattikorkeakoulun bioanalytiikkakoulutus voi kehittää laboratorionsa toimintaa, sen palveluiden markkinointia sekä yhteistyötä liikuntapalveluiden kanssa kuntalaisten hyväksi. Kehittämistyö perustuu eri toimijoiden yhteiseen näkemykseen kehittämisen tarpeista ja tavoitteista (Salonen ym. 2017).

Tässä opinnäytetyössä noudatetaan Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n määrittelemää hyvää tieteellistä käytäntöä (Arene ry. 2019). Opinnäytetyö tehtiin hyvien käytänteiden mukaisesti. Turun Kaupungin liikuntapalvelut selvittivät oikeudelliset luvat kyselyn jakamiselle. Kysely toteutettiin Webropol- kyselynä, eikä sen yhteydessä kerätty henkilötietoja. Kysely suunniteltiin huolellisesti tarkoituksenmukaisten mittareiden sekä liikuntapalveluiden ehdotusten mukaisesti. Kyselyn alkuun liitettiin saatekirje, jossa lyhyesti kuvattiin kyselyn tarkoitus. Liikuntapalvelut vastasivat täysin kyselyn jakelusta ja opinnäytetyön tekijät eivät saaneet haltuunsa asiakasrekisteritietoja. Kyselyn vastaaminen oli täysin vapaaehtoista, vastaukset kerättiin anonymisti ja tulokset analysoitiin ja raportoitiin hyviä eettisiä käytäntöjä noudattaen.

5.2 Kyselyn kohderyhmä

Kuntalain mukaan kunnan tulee pyrkiä edistämään kuntalaisten hyvinvointia (STM 2019). Turun kaupungin liikuntapalveluiden tehtävänä on kannustaa kuntalaisia aktiiviseen elämäntapaan ja ylläpitää kaupungin liikuntapaikkoja sekä tarjota erilaista harrastustoimintaa eri ikäryhmille. (Turun kaupunki 2021). Terveystieteiden lain 12§

sanotaan, että kunta on velvollinen tekemään yhteistyötä kunnassa toimivien yritysten ja yhteisöjen kanssa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi (Terveydenhuoltolaki 1326/2010).

Turun kaupunki tuottaa erilaisia palveluita lapsille, nuorille, työikäisille sekä vanhuksille. Turun palvelut on jaettu neljään eri palvelukokonaisuuteen: hyvinvointi, kasvatus ja opetus, kaupunkiympäristö sekä vapaa-aika. Liikuntapalvelut ovat osa vapaa-ajan palvelukokonaisuutta. Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden tavoitteina on tarjota vaikuttavat ja saavutettavat palvelut sekä kannustaa kuntalaisia aktiiviseen elämäntapaan. (Turun kaupunki 2021)

Turun liikuntapalveluilla on tarjolla kuntalaisille erilaisia harrasteryhmiä. Turun kaupunki tarjoaa myös kuntalaisilleen erilaisia palveluihin oikeuttavia rannekkeita. Senioriranneke on tarkoitettu 65 vuotta täyttäneille turkulaisille ja sillä pääsee mm. kaupungin uimahalleihin sekä kuntosaleille. Kimmoke-ranneke on tarkoitettu 17–64-vuotiaille, jotka saavat Kelalta jonkinlaista eläkettä, tukea tai kuntoutusrahaa. Kimmoke-rannekkeella pääsee sisälle kaupungin liikuntapaikkoihin ja kulttuurikohteisiin. (Turun kaupunki 2021)

Turku järjestää erilaisia kuntoryhmiä sekä ryhmäliikuntaa liikuntaa. KuntoVoiTas-ryhmäliikunta on kaiken tasoisille liikkujille, ja siihen voi osallistua edullisella kausimaksulla eri puolilla Turku. Leikit liikkeellä ja Kunnon Äijät ovat kuntoryhmiä, jotka on tarkoitettu alle 65-vuotiaille naisille ja miehille. Näitä kuntoryhmiä on useita viikossa ja ne on järjestetty yhdessä turkulaisten urheiluseurojen kanssa. Ihanaiset ja Raskassarja ovat ylipainoisille naisille ja miehille suunnatut liikuntakurssit. Osallistua voi, jos painoindeksi on yli 30. (Turun kaupunki 2021). Kyselyssä hyödynnettiin edellä mainittuja harrastetuotteita- ja ryhmiä.

5.3 Kyselylomakkeen laatiminen

Kyselyn avulla haluttiin selvittää vastaajan ikä, sukupuoli sekä mitä Turun kaupungin liikuntapalveluita hän käyttää. Lisäksi vastaajilta kysyttiin ovatko he aiemmin käyttäneet laboratoriopalveluita omakustanteisesti sekä ilman lääkärin määräämään lähetettä ja olisivatko he tulevaisuudessa valmiita käyttämään yksityisen laboratorion palveluja omakustanteisesti. Lopuksi kysyttiin kiinnostaako vastaajia laboratorioaiheiset teemapäivät ja alennukset sekä olisivatko asiakkaat kiinnostuneita saamaan lisätietoa Turun ammattikorkeakoulun laboratorion toiminnasta. Kyselyllä oli tarkoitus selvittää

myös minkälaiset laboratoriotutkimuspaketit vastaajia kiinnostavat. Laboratorion tutkimusnimikkeet voivat olla vaikeasti ymmärrettäviä, joten kyselyssä päädyttiin liikuntapalveluiden ehdotuksesta käyttämään helpommin ymmärrettäviä ”selkokielellä” valmiiksi nimettyjä tuotepaketteja.

Turun ammattikorkeakoulussa on tehty opinnäytetyönä bioanalytiikan opetuslaboratorion liiketoiminnan kehittämis- ja tuotteistamissuunnitelma. Asiakastarveanalyysin pohjalta oli suunniteltu erilaisista valmiita tuotepaketteja eri kohderyhmille. Tuotepaketit olivat suunniteltu siten, että niitä oli mahdollista toteuttaa palvelulaboratoriomme nykyisellä testivalikoimalla. Tuotepaketit pitivät sisällään pakettia ikääntyvälle, urheilijoille sekä opiskelijoille. (Liewendahl ym. 2020). Kyselyssä käytettiin osittain saman suuntaisia keksittyjä tuotepaketteja, jotka olisi mahdollista muodostaa Turun ammattikorkeakoulun palvelulaboratorion tuotevalikoimasta. Tuotepakettien lopullinen suunnitteleminen ei ole osa tätä opinnäytetyötä, mutta kyselyn vastauksia, sekä opetuslaboratorion markkinointi- ja tuotteistamissuunnitelmaa voidaan käyttää apuna valmiiden tuotepakettien muotoilussa tulevaisuudessa.

Webropol-kysely laadittiin kevään 2021 aikana. Kyselyä testattiin Turun ammattikorkeakoulun bioanalytikkokoulutuksen opiskelijoilla. Opiskelijoilta saadun palautteen myötä päädyttiin laatimaan täysin uusi kysely, mikä toimitettiin Liikuntapalveluille kesäkuussa. Loma-aika aiheutti haasteita, eikä kyselyä saatu eteenpäin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Turun kaupungin liikuntapalvelut jakoivat kyselylinkin asiakkailleen tekstiviestinä syyskuun alussa. Kysely oli auki kolme viikkoa.

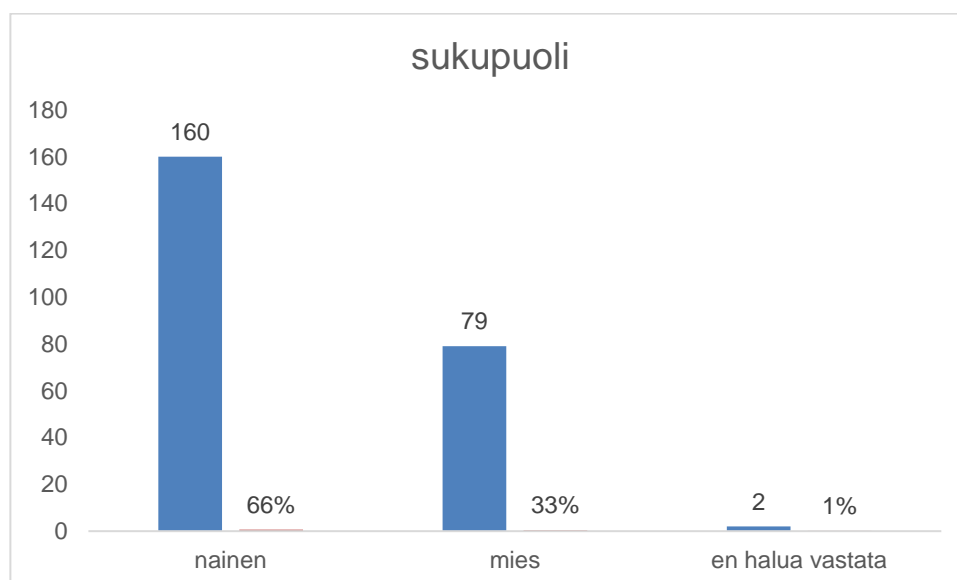
6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Turun Liikuntapalveluiden mukaan kyselyn vastaanotti n=2197 liikuntapalvelun asiakasta. Kysely oli avattu vastaajien toimesta 984 kertaa ja vastaaminen oli aloitettu 261 kertaa. Vastauksia saatiin 242 kpl.

Kysymys 1. sukupuoli

Vastauksia saatiin enemmän naisilta. Vastaajista 66 % oli naisia ja 33 % miehiä.

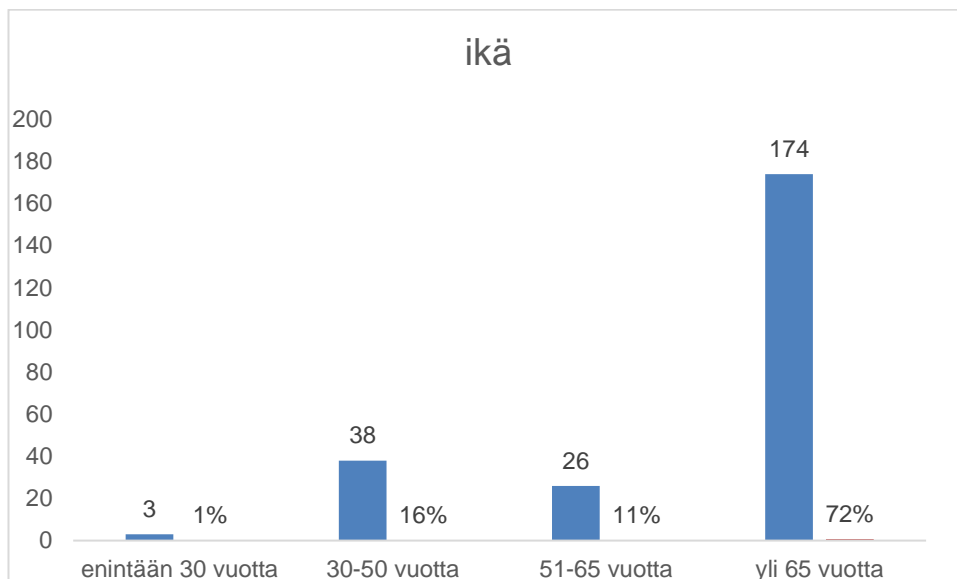
Taulukko 1. Sukupuoli.

Kysymys 2. Ikä

Vastaajat olivat suurimmaksi osaksi yli 65-vuotiaita 72 %. 16 % oli 30–50-vuotiaita ja 11 % 51–65-vuotiaita.

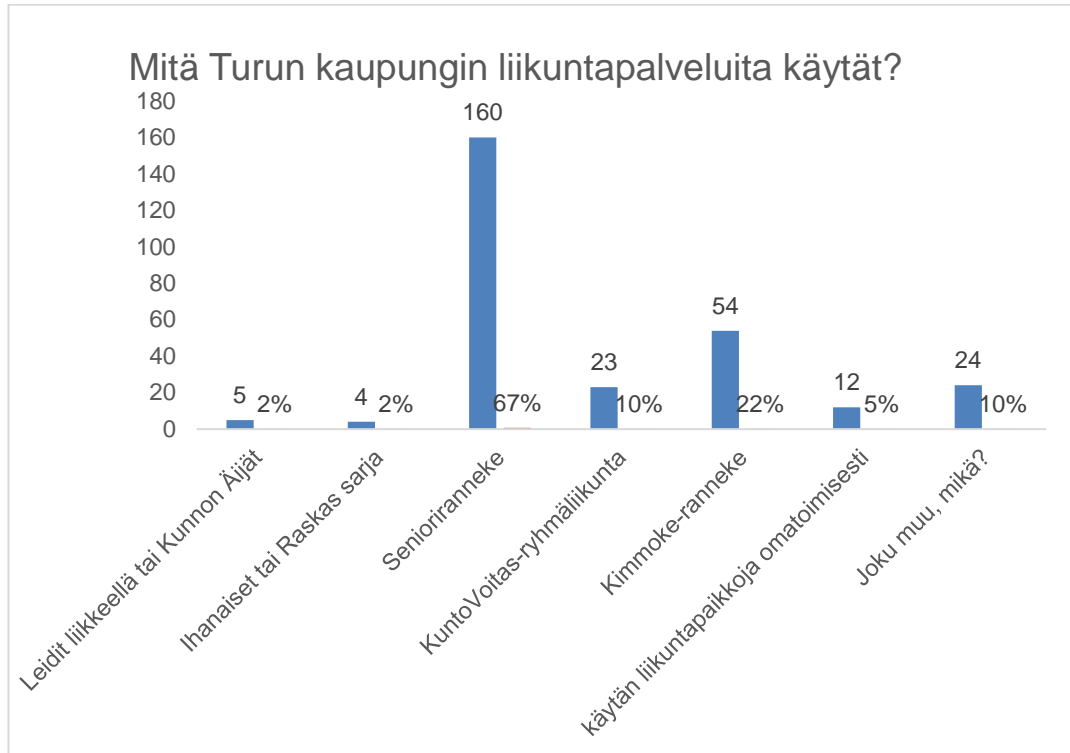
Taulukko 2. Ikä.

Kysymys 3. Mitä Turun liikuntapalveluita käytät?

Suurin osa vastaajista oli seniori- ja kimmokerannekkeen käyttäjiä. Selvästi suurin käyttäjäryhmä oli seiorirannekkeen käyttäjät 67 % (160 henkilöä) ja toiseksi suurin joukko oli Kimmoke-rannekkeen käyttäjät 22 % (54 henkilöä). 10 % (23 henkilöä) vastaajista kävi KuntoVoitas-ryhmäliikuntatunneilla. Avoimeen kohtaan oli vastattu yhteensä 24 kertaa (10 %) ryhmäliikuntaa tai vastaava oli mainittu 11 kertaa. Kuntosali oli mainittu 4 kertaa, uimahalli 3 kertaa sekä ulkoilureitit 3 kertaa.

Taulukko 3. Mitä Turun kaupungin liikuntapalveluita käytät?

Kysymys 4. Oletko kuluneen 12kk aikana käynyt laboratoriossa verikokeessa?

63 % (149 henkilöä) vastaajista oli käynyt laboratoriossa verikokeessa kuluneen vuoden aikana. (vastaajista 37 % ei ollut käynyt laboratoriossa verikokeessa kuluneen vuoden aikana)

Taulukko 4. Oletko kuluneen 12kk aikana käynyt laboratoriossa verikokeessa?

Kysymys 5. Oletko koskaan käynyt verikokeessa ilman lääkärin lähetettä?

17 % vastaajista eli 41 henkilöä oli joskus käynyt verikokeissa ilman lääkärin lähetettä. 83 % (199 henkilöä) ei ollut käynyt laboratoriossa ilman lääkärin lähetettä.

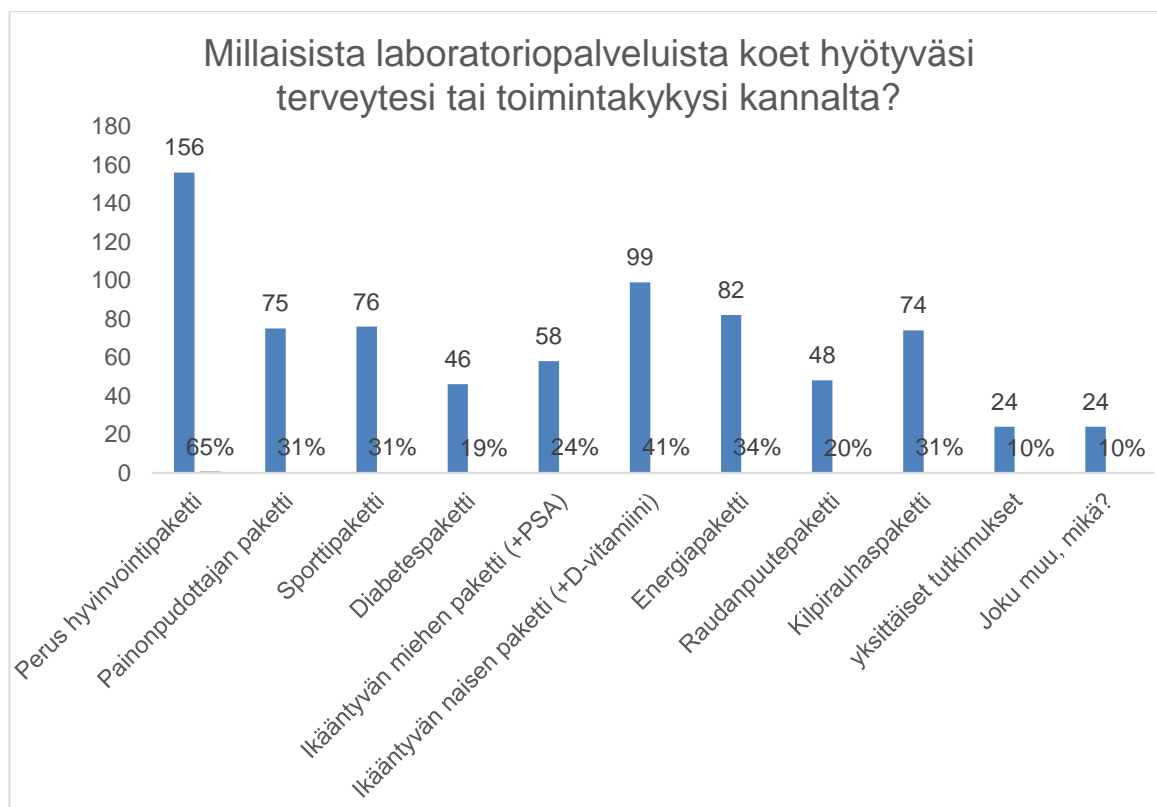
Taulukko 5. Oletko koskaan käynyt verikokeessa ilman lääkärin lähetettä?

Kysymys 6. Millaisista laboratoriopalveluista koet hyötyväsi terveytesi tai toimintakykysi kannalta?

Eniten kiinnostusta herätti perushyvinvointipaketti, josta 65 % vastaajista koki hyötывänsä. Toiseksi eniten vastaajat, joista isoin joukko oli ikääntyviä naisia, kokivat hyötывänsä ikääntyvän naisen paketista. 34 % vastaajista koki hyötывänsä energiapaketista. 31 % vastaajista koki hyötывänsä sporttipaketista, kilpirauhaspaketista ja painonpudottajan paketista. 24 % vastaajista koki hyötывänsä ikääntyvän miehen - paketista ja 20 % raudanpuutepaketista. 19 % koki hyötывänsä diabetespaketista. Yksittäisistä tutkimuksista koki hyötывänsä 10 % vastaajista. 10 % vastaajista oli vastannut avoimeen kysymykseen ”muu mikä?” Kahdeksan vastaajaa koki hyötывänsä kolesteroli- ja/tai maksatutkimuksista. Sydän- ja sokeritutkimuksista koki hyötывänsä viisi vastaajaa. Testosteronitutkimuksista koki hyötывänsä kaksi vastaajaa.

Taulukko 6. Millaisista laboratoriopalveluista koet hyötывäsi terveytesi tai toimintakykysi kannalta?

Kysymys 7. Olisitko valmis käyttämään yksityisiä laboratoriopalveluja omakustanteisesti?

Vähän yli puolet vastaajista (57 %) ei olisi valmiita käyttämään laboratoriopalveluita omakustanteisesti, kun taas 102 vastaajaa (43 %) olisi valmiita käyttämään laboratoriopalveluita omakustanteisesti.

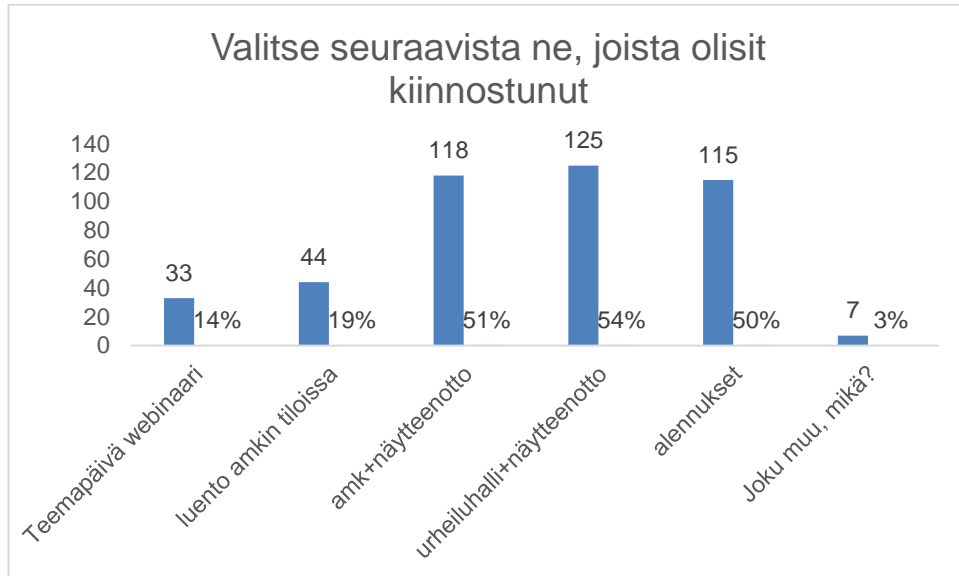
Taulukko 7. Olisitko valmis käyttämään yksityisiä laboratoriopalveluita omakustanteisesti?

Kysymys 8. Valitse seuraavista ne, joista olisit kiinnostunut.

Vastaajia kiinnosti eniten teemapäivät, joissa on mahdollisuus myös näytteenottoon. 50 % vastaajista oli kiinnostunut myös laboratoriopalveluista saatavista alennuksista. Jonkin verran kiinnostusta herätti myös webinaari (14 %) sekä terveysaiheinen luento ammattikorkeakoulun tiloissa (19 %). Yksittäinen vastaaja oli kiinnostunut painetuista lehtisistä sekä yksi vastaaja ilmaisi olevansa kiinnostunut kuntotestistä sekä kehon koostumusmittauksesta, jotka kuuluvat Turun ammattikorkeakoulun fysioterapian liikuntalaboratorion palveluihin.

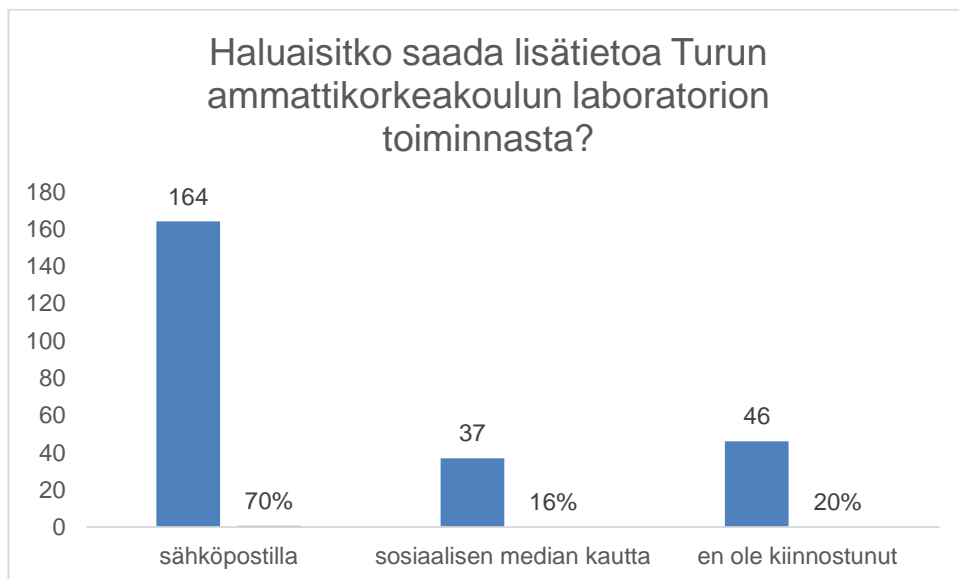
Taulukko 8. Valitse seuraavista ne, joista olisit kiinnostunut.

Kysymys 9. Haluaisitko saada lisätietoa Turun ammattikorkeakoulun laboratorion toiminnasta?

On monivalintakysymys, jossa voi valita useamman vastausvaihtoehdon. 46 vastaajaa (20 %) ei halunnut saada lisätietoa Turun ammattikorkeakoulun laboratorion toiminnasta. Ilahduttavaa oli, että 164 vastaajaa (70 %) halusi lisätietoa sähköpostilla ja 37 vastaajaa (16 %) sosiaalisen median kautta.

Taulukko 9. Haluaisitko saada lisätietoa Turun ammattikorkeakoulun laboratorion toiminnasta?

6.1 Mahdolliset asiakkaat

102 vastaajaa (42,9 % kaikista vastaajista) oli valmiita käyttämään laboratoriopalveluita omakustanteisesti. Näistä vastaajista naisia oli 69 (67,6 %) ja miehiä 32 (31,4 %). Iältään näistä vastaajista 75 vastaajaa (73 %) oli yli 65-vuotiaita ja heistä seniorirannekkeen käyttäjiä 69 vastaajaa (67,6 %).

Vastaajista, jotka olisivat valmiita käyttämään laboratoriopalveluita omakustanteisesti, oli 70 % käynyt laboratoriossa viimeisen 12 kuukauden aikana. Näiden vastaajien keskuudessa on asiakkaita, joista voisimme saada laboratorioomme vakioasiakkaita.

136 vastaajaa ei ollut valmis käyttämään laboratoriopalveluita omakustanteisesti. Yllättävää oli, että näistä vastaajista, jotka eivät olleet valmiita maksamaan laboratoriopalveluista 124 (91 %) oli kuitenkin vastannut olevansa kiinnostunut Turun ammattikorkeakoulun järjestämistä teemapäivistä.

Kyselyn perusteella kaikista vastaajista 86 % (201) oli halukkaita saamaan lisätietoa Turun ammattikorkeakoulun laboratorion toiminnasta. Kyselyn vastauksista kävi yllättäen ilmi, että niistäkin, jotka eivät olleet valmiita käyttämään laboratoriopalveluita omakustanteisesti 63 % oli kuitenkin halukkaita saamaan lisätietoa laboratorioomme toiminnasta sähköpostilla ja 12 % sosiaalisen median kautta. Kyselyn perusteella sähköposti on varmempi tapa saavuttaa asiakkaat, kuin sosiaalinen media.

6.2 Teemapäivät

Kyselyn 8. kysymys oli alustettu teemapäiviä selventävällä tekstillä: Turun ammattikorkeakoulun laboratorion bioanalyttikko-opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat erilaisia teemapäiviä. Teemapäivien aiheina voi olla esimerkiksi: "Mitä on laboratoriotulosten viitearvot ja miten ne muodostuvat" sekä "mitä laboratoriotutkimukset oikeastaan kertovat terveydestäsi?"

Kyselyn perusteella vastaajat ovat kiinnostuneita laboratoriotutkimuksiin liittyvistä teemapäivistä. Vastauksessa oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto. 125 vastaajaa (54 %) oli kiinnostunut teemapäivästä, joka järjestettäisiin esimerkiksi urheiluhallin tiloissa, jossa olisi mahdollisuus näytteenottoon. 118 (51 %) vastaajaa oli kiinnostunut teemapäivästä Turun ammattikorkeakoulun laboratorion tiloissa näytteenottomahdollisuudella. Kyselyn perusteella teemapäivistä olivat kiinnostuneet

myös ne vastaajat (91 %), jotka eivät olleet halukkaita käyttämään laboratoriopalveluita omakustanteisesti. Toisaalta tässä kysymyksessä ei ollut vaihtoehtona vastata ”en ole kiinnostunut”. Vastausvaihtoehdoissa oli kohta: ”joku muu, mikä?”, johon yksi vastaajista oli kirjoittanut ”ei mikään” ja toinen ”en osaa sanoa”.

Vastausten perusteella voidaan todeta, että Turun ammattikorkeakoulun bioanalyttiko-opiskelijoiden tulisi jatkossa panostaa teemapäiviin, jotka liittyvät laboratoriotulosten tulkitsemiseen ja ymmärtämiseen. Teemapäiviä olisi mahdollista järjestää ammattikorkeakoulun tiloissa sekä esimerkiksi Impivaaran uimahallin tai Kupittaaan urheiluhallin tiloissa. Teemapäivät herättivät suurta kiinnostusta, niille on selvästi kysyntää, ja ne voivat hyvin markkinoituna ja suunniteltuna edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Laboratoriotutkimuksiin liittyvien informatiivisten tapahtumien avulla kuntalaisten terveydenlukutaito voi kehittyä, kun he ymmärtävät paremmin laboratoriotulosten merkitystä. Teemapäivien kautta myös bioanalyttiko-opiskelijat voivat kehittää, syventää ja soveltaa omaa osaamistaan (Korvela, M & Tuominen R. 2021). Teemapäivän toteuttamiseen ja markkinointiin voisi ottaa mukaan erilaisia yhteistyötahoja kuten esimerkiksi Turun kaupungin liikuntapalvelut.

6.3 Kohderyhmänä 65-vuotta täyttäneet

Kyselyn perusteella yli 65-vuotiaat seniorirannekkeen käyttäjät ovat kohderyhmä, jolle kannattaa markkinoida laboratorion palveluita (152 vastaajista). Yli 65-vuotiaista seniorirannekkeen käyttäjistä 43 % (65) olisi valmis käyttämään laboratoriopalveluja omakustanteisesti ja 76 % näistä 65 vastaajasta, jotka olisivat valmiita maksamaan laboratoriopalveluista, oli käynyt laboratoriossa kuluneen 12 kk aikana. Tässä kohderyhmässä löytyy potentiaalisia vakioasiakkaita bioanalytiikan palvelulaboratorioon. Kohderyhmää koki hyötyvänsä eniten terveytensä kannalta perus hyvinvointipaketista (69 %) sekä ikääntyvän naisen paketista (52 %), tämä varmasti siksi, että kohderyhmästä 71 % on naisia. Myös muista paketeista koettiin aika tasaisesti olevan hyötyä terveydelle.

Yli 65-vuotiaat ovat tärkeä ryhmä, joka kannattaa pitää mielessä jatkossakin laboratoriopalveluja markkinoidessa. 65-vuotta täyttäneiden osuus Turun koko väestöstä vuonna 2020 oli 20,9 %, ja tämän ikäryhmän suhteellinen osuus kasvaa entisestään tulevien vuosien aikana. Ennusteen mukaan Turussa on vuonna 2040 viidennes enemmän yli 65-vuotiaita kuin nyt. (Turun kaupunki 2021). Turun ammattikorkeakoulun

läheisyydessä asuu paljon ikäihmisiä (Liewendahl D. ym. 2020). Eläkeläisillä on usein aikaa, varaa ja halua panostaa itseensä, eikä ihminen kuulu eläkkeellä enää työterveyden piiriin, vaan siirtyy käyttämään julkista ja yksityistä terveydenhuoltoa (Stenholm S. 2019). Bioanalytiikan palvelulaboratorio on edullinen ja sinne voi tulla halutessaan myös ilman lääkärin lähetettä.

Kohderyhmästä 71 % kiinnosti erityisesti laboratoriotutkimuksiin liittyvät alennukset. Vastausten perusteella ehdotuksena on, että laboratorion toiminnasta vastaavat tahot tarjoaisivat esimerkiksi pysyvää alennusta laboratorion palveluista seniorirannekkeen käyttäjille.

Kohderyhmästä 82 % halusi saada lisätietoa bioanalytiikan laboratorion toiminnasta sähköpostilla. 16 % kohderyhmästä halusi saada lisätietoa sosiaalisen median kautta. Kysymys oli monivalintakysymys, jossa oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Kyselyn perusteella sähköposti on paras tapa tavoittaa kohderyhmä. Yli 65-vuotiaat eivät ole yhtä aktiivisia sosiaalisen median käyttäjiä kuin nuoremmat ikäluokat (SVT 2020), joka selittää sähköpostin suosion.

Turun ammattikorkeakoulun bioanalytiikan laboratoriolle ei ole mahdollista tällä hetkellä ylläpitää sähköistä asiakasrekisteriä eikä lähettää asiakkailleen sähköpostia. Sähköisen asiakasrekisterin puuttuessa yksi vaihtoehto on jakaa sähköpostitse tietoa laboratorion toiminnasta Turun kaupungin liikuntapalveluille, josta he halutessaan voivat jakaa tietoa edelleen kohderyhmälle.

7 POHDINTA

Aihe saatiin Turun ammattikorkeakoululta syksyllä 2020. Alkuperäinen aihe käsitteli palvelun tuotteistamista ja markkinointia. Palvelulaboratoriolla ei ollut opinnäytetyön aiheen saamisen aikana mahdollisuutta vastata tuloksia sähköisesti ja tuntui vaikealta aloittaa markkinoimaan palvelua, jossa oli selviä puutteita. Kevään 2021 aikana koulutus sai käyttöönsä turvasähköpostin, mikä mahdollistaa tulosten vastaamisen sähköisesti.

Palvelulaboratoriossa työskentelevien sekä toiminnasta vastaavien olisi hyvä pohtia, miten laboratoriotulosten vastaamista voisi kehittää entisestään. Olisiko mahdollista esittää numeeriset arvot myös helposti ymmärrettävinä värillisinä kuvaajina? Vastauksiin voitaisiin edelleen lisätä lyhyt ja selkeä kuvaus tehdyistä tutkimuksista sekä niiden merkityksestä asiakkaalle. Lisäksi vastaukseen voisi lisätä mahdollisia linkkejä esimerkiksi Terveysportin tai hoito-ohje.fi-sivustoille.

Turun ammattikorkeakoulun palvelulaboratorion tulisi harkita investointia sähköiseen potilastietojärjestelmään, joka on edellytys palveluiden kehittämiseksi nykyajan vaatimalle tasolle. Se mahdollistaisi myös sähköisen asiakasrekisterin ja potilastietojen sähköisen ylläpitämisen. Sähköinen potilastietojärjestelmä on suuri investointi ja siksi Turun ammattikorkeakoulun tulisi pohtia minkälaisiin laboratoriopalveluihin nyt ja jatkossa halutaan panostaa. Asiakasrekisterin avulla markkinointia olisi mahdollista kohdentaa niille, jotka palveluistamme ovat kiinnostuneita. Asiakasrekisterin avulla olisi mahdollista tarjota myös vaihtuvia alennuksia erilaisille kohderyhmille.

Lopullinen opinnäytetyön aihe muotoutui keväällä 2021. Alustava kysely laadittiin liikuntapalveluiden harrastajille keväällä, vaikka sen jakelun suhteen oli paljon epävarmuustekijöitä. Opinnäytetyön tekijöillä ei ollut aiempaa osaamista kyselytutkimuksen teosta, mutta siitä huolimatta kyselystä saatiin tarkoituksen mukainen.

Kysely vastasi tarkoitustaan ja vaikka vastausprosentti oli pieni, vastauksia saatiin hyvä määrä (n=242 kpl). Suurin osa vastauksista saatiin ensimmäisen viikon aikana. Vastausprosentti oli 11 %, mutta opinnäytetyön tarkoituksen kannalta sillä ei ole suurta merkitystä. Tosin tässä opinnäytetyössä tehdyllä kyselyllä ei välttämättä saavutettu kaikkia niitä ryhmiä, jotka voisivat olla kiinnostuneita yksityisten palveluiden käytöstä. Tutkimuksen mukaan yksityisiä palveluita käyttää yleisimmin 18–40-vuotiaat naiset (Cherkasov ym. 2019). Tämä on syytä ottaa huomioon, kun markkinointia

kohdistetaan eri kohderyhmille. Kyselyyn vastanneista vain 18,5 % oli iältään alle 50-vuotiaita. Miten olisi mahdollista tavoittaa myös nuorempaa käyttäjäkuntaa?

Kysely oli erittäin hyvä keino saada näkyvyyttä Turun ammattikorkeakoulun bioanalytikkokoulutuksen laboratoriolle. Webropol-kyselyn tekeminen oli yksinkertaista ja vastausten analysointi helppoa. Vastauksissa hyödynnettiin Webropolin rajausominaisuutta.

Laboratorioaiheisten teemapäivien herättämä kiinnostus yllätti. Laboratoriotulokset ovat usein vaikeasti ymmärrettäviä ja bioanalytikon yksi tehtävä on antaa laboratoriotutkimuksiin liittyvää neuvontaa potilaille (Bioanalytikkoliitto 2021; Zhang ym. 2019). Ihmiset ovat selvästi kiinnostuneita saamaan lisää tietoa ja ymmärrystä omien laboratoriotulostensa tulkitsemisessa. Ihmisten kiinnostus omasta terveydestään tuntuu kasvavan jatkuvasti, joten aihe on ajankohtainen erilaisten terveyden seurantaan käytettyjen sovellusten ja järjestelmien yleistyessä jatkuvasti (Tolan N. 2020). Bioanalytikkokoulutuksen olisi hyvä pohtia mahdollisuuksia järjestää säännöllisesti laboratoriotutkimuksiin liittyviä informatiivisia teemapäiviä erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa ja olla siten omalta osaltaan edistämässä ihmisten terveyttä ja hyvinvointia Turussa.

Tämän opinnäytetyön jatkotutkimusaiheita voisi olla esimerkiksi teemapäivän rakenteen ja sisällön suunnittelu sekä toteutus. Laboratoriotulosten vastaamistapaa ja ulkoasua voisi myös kehittää asiakaslähtöisesti vielä informatiivisempaan suuntaan. Lisäksi voisi tehdä kyselyn, joka tavoittaisi mahdollisesti nuorempia asiakkaita.

Turun ammattikorkeakoulu sijaitsee lääketieteellisen tiedekunnan läheisyydessä ja bioanalytikkokoulutus voisi toimia yhteistyössä myös Turun yliopiston lääketieteenopiskelijoiden kanssa edistääkseen yhdessä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 12.9.2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 6.5.2021 <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

Catani, J. 2017. Onnistunut yritystapahtuma -järjestäjän käsikirja. Helsinki: Talentum Media Oy. Helsinki.

Ceriotti, Ferruccio. "Is there a classical role for the clinical laboratory in digital health?" *Clinical Chemistry and Laboratory Medicine (CCLM)*, vol. 57, no. 3, 2019, pp. 353-358. <https://doi.org/10.1515/cclm-2018-0603>

Eronen, J., Paakkari, L., Portegijs, E. et al. Assessment of health literacy among older Finns. (2019). <https://doi.org/10.1007/s40520-018-1104-9>

Eurostat. 2021. Healthcare expenditure statistics. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Healthcare_expenditure_statistics#Healthcare_expenditure

Eurostat. 2021. Population structure and ageing. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing

Nader Rifai, Eric Topol, Eugene Chan, Y M Dennis Lo, Carl T Wittwer, Disruptive Innovation in Laboratory Medicine, *Clinical Chemistry*, Volume 61, Issue 9, 1 September 2015, Pages 1129–1132 <https://doi.org/10.1373/clinchem.2015.243667>

Nicole V. Tolan, Health Literacy, and the Desire to Manage One's Own Health, *Clinics in Laboratory Medicine*, Volume 40, Issue 1, 2020, Pages 1-12, <https://doi.org/10.1016/j.cll.2019.11.007>

Nutbeam, D. 1998. Health Promotion Glossary. Viitattu 26.10.2021. <http://www.who.int/healthpromotion/about/HPR%20Glossary%201998.pdf>.

Kuntaliitto 2017. Terveyden edistäminen. Viitattu 6.5.2021 <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/terveydenhuolto/terveyden-edistaminen>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 2007/159. Annettu Helsingissä 9.2. 2007. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070159#L1P1>

Laki yksityisestä terveydenhuollosta 1990/152. Annettu Helsingissä 9.2.1990. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900152>

Liewendahl, D.; Oksa, T. & Poblocka-Klak M. Opetuslaboratorion liiketoiminnan kehittämis- ja tuotteistamissuunnitelma. AMK-opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 13.9.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/352640/Liewendahl_Daniela%20Oksa_Tiia%20Poblocka-Klak_Maja.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Matikainen, A-M., Miettinen, M. & Wasström, K. 2010. Näytteenottajan käsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy

Quttineh, M.; Heldestad, V.; Wijkmark, T.; Rehnberg M.; Lillsune Larsson, G. Great interest in a Swedish nationally regulated specialist education among biomedical laboratory scientists and biomedical laboratory scientist students, International Journal of Biomedical Laboratory Science, 2021, Vol.10, No.1:28-35. [https://ijbls.org/images/Research_Article -](https://ijbls.org/images/Research_Article_-_Great_interest_in_a_Swedish_nationally_regulated_specialist_education_among_biomedical_laboratory_scientists_and_biomedical_laboratory_scientist_students.pdf)

[_Great interest in a Swedish nationally regulated specialist education among biomedical laboratory scientists and biomedical laboratory scientist students.pdf](https://ijbls.org/images/Research_Article_-_Great_interest_in_a_Swedish_nationally_regulated_specialist_education_among_biomedical_laboratory_scientists_and_biomedical_laboratory_scientist_students.pdf)

Cherkasov SN, Zolotarev PN, Baeva ES. The medical social portrait of consumer of laboratory services of medical organizations. Probl Sotsialnoi Gig Zdravookhranennii Istor Med. 2019 Jul;27(4):482-486. Russian. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31465671/>

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön - opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turku: Turun ammattikorkeakoulu

Salonen, K.; Eloranta, S.; Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Turku: Turun ammattikorkeakoulu

Savela, S.; Komulainen, P.; Sipilä, S. & Stranberg, T. 2015. Ikääntyneiden liikunta - minkälaista ja mihin tarkoitukseen? Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. Viitattu 22.10.2021 <https://www.duodecimlehti.fi/duo12448>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2019. Lainsäädäntö. Viitattu 5.12.2020 <https://stm.fi/hyvinvoinnin-edistaminen/lainsaadanto>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2021. Terveiden edistäminen kunnissa. Viitattu 25.10.2021 <https://stm.fi/terveyden-edistaminen/kunnat>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkojulkaisu]. 2019. Helsinki: Tilastokeskus. viitattu: 20.10.2021. http://www.stat.fi/til/vaerak/2019/vaerak_2019_2020-03-24_tie_001_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö [verkojulkaisu]. 2020. Liitetaulukko 25. Seuratut yhteisöpalvelut 2020, %-osuus väestöstä. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 29.10.2021 http://www.stat.fi/til/sutivi/2020/sutivi_2020_2020-11-10_tau_025_fi.html

Korvela M. 2021. Talk. Turku AMK. Viitattu 4.11.2021 <https://talk.turkuamk.fi/hyve/bioanalytikkokoulutuksen-palvelulaboratorio-on-moderni-oppimisymparisto/>

Terveystieteellinen tutkimuskeskus 2010/1326. Annettu Helsingissä 30.12.2010. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. 2021. Liikuntasuosituksien. Viitattu 22.10.2021 <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/liikuntasuosituksien>

Tilastoraportti 15/2021. Terveystieteellisen tutkimuskeskuksen menot ja rahoitus 2019 Terveystieteellisen tutkimuskeskuksen menot kasvoivat kaikissa suurissa toiminnoissa. Suomen Virallinen Tilasto, Petri Matveinen, THL. Viitattu 26.10.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142578/Tr15_21.pdf?sequence=1&isAlloved=y

Hotus-hoitosuositus. 2021. Onnistu laboratorionäytteissä -suositus tutkimusten valinnasta, potilaan tunnistamisesta ja ohjaamisesta. Hoitotyön tutkimussäätiön asettama työryhmä: Tuokko S, Koskinen M-K, Kouri T, Saijonkari M & Sopenlehto K. Helsinki: Hoitotyön tutkimussäätiö. Viitattu 30.11.2021 <https://www.hotus.fi/hotus-hoitosuositus-onnistu-laboratorionaytteissa-suositus-tutkimusten-valinnasta-potilaan-tunnistamisesta-ja-ohjaamisesta/>

Turku ammattikorkeakoulu 2021. Näytteenotto- ja laboratoriopalvelut. Viitattu 1.6.2021 <https://www.turkuamk.fi/fi/tyoelamapalvelut/palvelut/lab/>

Turun ammattikorkeakoulu 2020. Bioanalyttikko (AMK). Viitattu 1.5.2021 <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkinnot-ja-opiskelu/tutkinnot/bioanalyttikko/>

Turun kaupunki 2020. Liikunta. Viitattu 5.12.2020 <https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/liikunta>

Turun kaupunki 2021. Harrastamaan. Viitattu 13.9.2021 <https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/liikunta/harrastamaan/liikuntaa-ikaantyneille/kuntovoitas>

Turun kaupunki 2021. Liikunta. Viitattu 13.9.2021 <https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/liikunta/rannekkeet>

Turun kaupunki 2021. Liikuntaa aikuisille. Viitattu 13.9.2021 <https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/liikunta/harrastamaan/liikuntaa-aikuisille/leidit-liikkeella>

Turun kaupunki 2021. Liikuntaa ylipainoisille. Viitattu 13.9.2021 <https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/liikunta/harrastamaan/liikuntaa-aikuisille/liikuntaa-ylipainoisille>

Turun kaupunki 2021. Tilastotietoja Turusta. Viitattu 29.10.2021 <https://www.turku.fi/turku-tieto/tilastot/tilastotietoja-turusta>

Turun kaupunki 2021. Turun kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2020. Viitattu 29.10.2021 https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/turun_kaupungin_laaja_hyvinvointikertomus_2020.pdf

Turun kaupunki 2021. Vapaa-aika toimiala. Viitattu 13.9.2021 <https://www.turku.fi/organisaatio/toimialat/vapaa-aikatoimiala>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 6.5. 2021 https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

United Nations, United Nations Office on Drugs and Crime, Glossary of Terms for Quality Assurance and Good Laboratory Practices, UNITED NATIONS PUBLICATION 2009. Löydettävissä https://www.unodc.org/documents/scientific/ST_NAR_26_E.pdf

Valvira 2021. Yksityisen terveydenhuollon luvat. Viitattu 27.5. 2021 https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat

World Health Organization. 2021. Health Promotion Viitattu 6.5.2021 https://www.who.int/health-topics/health-promotion#tab=tab_1

World Health Organization. 2020. Global spending on health 2020: weathering the storm. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/337859>

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 2013. KvantiMOTV. Tutkimusprosessi. Viitattu 5.12.2020 <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/tutkimus/prosessi.html>

Yksityisen terveydenhuollon omavalvontasuunnitelma, Turun ammattikorkeakoulu Oy, TUASlab. Päivitetty Turussa 10.5.2021.

Zhang, Z., Lu, Y., Kou, Y., Wu, D., Huh-Yoo, J., & He, Z. (2019). Understanding Patient Information Needs About Their Clinical Laboratory Results: A Study of Social Q&A Site. *Studies in health technology and informatics*, 264, 1403–1407. <https://doi.org/10.3233/SHTI190458>

Kysely

Kysely Turun liikuntapalveluiden käyttäjille laboratoriopalveluista

Tämä kysely on osa Turun ammattikorkeakoulussa tehtävää opinnäytetyötä. Kyselyllä haluamme selvittää Turun kaupungin liikuntapalveluiden asiakkaiden kiinnostusta käyttää laboratoriopalveluja ilman lääkärin lähetettä.

Tulosten avulla halutaan tavoittaa asiakasryhmä, jolle voimme markkinoida sekä räätälöidä Turun ammattikorkeakoulussa toimivan laboratoriomme palveluja.

Kysely on lyhyt, joten sen vastaamiseen menee ainoastaan pari minuuttia. Kyselyyn vastataan anonyymisti ja siihen vastaaminen on vapaaehtoista.

sukupuoli

- nainen
- mies
- en halua vastata

ikä

- enintään 30 vuotta
- 30-50 vuotta
- 51-65 vuotta
- yli 65 vuotta
- en halua vastata

Mitä Turun kaupungin liikuntapalveluita käytät?

- Leikit liikkeellä tai Kunnon Äijät
- Ihanaiset tai Raskas sarja
- Senioriranneke
- KuntoVoitas-ryhmäliikunta
- Kimmoke-ranneke
- En ole edellä mainittujen palveluiden käyttäjä, mutta käytän liikuntapaikkoja omatoimisesti
- Joku muu, mikä?

Oletko kuluneen 12kk aikana käynyt laboratoriossa verikokeessa?

- kyllä
- ei

Laboratoriotutkimuksiin tarvitaan julkisessa terveydenhuollossa lääkärin lähete. Yksityiseen laboratorioon voi tulla ilman lääkärin lähetettä silloin, kun haluaa saada tietoa omista veriarvoistaan ilman erillistä lääkärissä käyntiä.

Oletko koskaan käynyt verikokeessa ilman lääkärin lähetettä?

- kyllä
- ei

Millaisista laboratoriopalveluista koet hyötyväsi terveytesi tai toimintakykysi kannalta?

- Perus hyvinvointipaketti (perustutkimuksia, jotka antavat monipuolisesti tietoa elimistösi hyvinvoinnista)

- Painonpudottajan paketti (sisältää esimerkiksi rasva-arvot ja sokeriarvot)
- Sporttipaketti (rauta-arvot ja sydänfilmi)
- Diabetespaketti (diabeetikon kattavat perustutkimukset mm. pitkäaikaissokeri)
- Ikääntyvän miehen paketti (perustutkimuksia sekä eturauhashormoni PSA)
- Ikääntyvän naisen paketti (perustutkimuksia sekä osteoporoosiin liittyvä D-vitamiini)
- Energiapaketti (sisältää Ferritiini- ja D-vitamiiniarvon)
- Raudanpuutepaketti (sisältää hemoglobiini- ja ferritiiniarvon)
- Kilpirauhaspaketti (sisältää tutkimukset kilpirauhasen toiminnasta)
- yksittäiset tutkimukset
- Joku muu, mikä?

Olisitko valmis käyttämään yksityisiä laboratoriopalveluita omakustanteisesti?

- kyllä
- ei

Turun ammattikorkeakoulun laboratorion bioanalyttikko-opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat erilaisia teemapäiviä. Teemapäivien aiheina voi olla esimerkiksi:

"Mitä on laboratoriotulosten viitearvot ja miten ne muodostuvat" sekä "mitä laboratoriotutkimukset oikeastaan kertovat terveydestäsi?" Laboratoriossamme on myös aika ajoin vaihtuvia kampanjoita ja alennuksia.

Valitse seuraavista ne, joista olisit kiinnostunut.

- Teemapäivä webinaarin muodossa
- Teemapäivä luentona ammattikorkeakoulun tiloissa
- Teemapäivä ammattikorkeakoulun laboratorion tiloissa, jossa mahdollisuus näytteenottoon
- Teemapäivä urheiluhallin tms. tiloissa, jossa mahdollisuus näytteenottoon

Laboratoriotutkimuksiin liittyvät alennukset

Joku muu, mikä?

Haluaisitko saada lisätietoa Turun ammattikorkeakoulun laboratorion toiminnasta?

sähköpostilla

sosiaalisen median kautta

en ole kiinnostunut

Laboratoriomme sijaitsee Medisiina D:ssä Kiinamylynkadulla ja on laillistettu yksityisten laboratoriopalvelujen tuottaja. Laboratoriopalvelut toteutetaan opettajien johdolla opiskelijatyönä. Laboratoriot toiminta mahdollistaa opiskelijoille tavan vahvistaa ja kehittää omaa ammattitaitoaan.

Toimintaamme voi tutustua sivustollamme: <https://www.turkuamk.fi/fi/tyoelamapalvelut/palvelut/lab/>

Seuraa Turun ammattikorkeakoulun bioanalytiikkakoulutusta sosiaalisessa mediassa!

Facebook: Bioanalytiikka/ Turku AMK

Instagram: bioanalytiikka_turkuamk

Sivuilla jaamme alaa koskevaa informaatiota sekä tietoa tarjouksistamme.

Toteutamme kausittain arvonnat, jossa on mahdollista voittaa ilmaisia tutkimuspaketteja.

Toivottavasti Nähdään!

